

VYTAUTO DIDŽIOJO UNIVERSITETAS

Inesa BIRBILAITĖ

**SVARSTOMOSIOS DEMOKRATIJOS APRAIŠKOS
INTERNETE: VIEŠŲ KLIMATO KAITOS DISKUSIJŲ
SOCIALINIAME TINKLE *FACEBOOK* KOKYBĖS
VERTINIMAS**

Daktaro disertacijos santrauka

Socialiniai mokslai, politikos mokslai (02S)

Kaunas, 2013

Disertacija rengta 2008-2013 metais Vytauto Didžiojo universitete, Politikos mokslų ir diplomatijos fakultete, Viešosios komunikacijos katedroje.

Mokslinis vadovas:

Prof. (HP) dr. Auksė BALČYTIENĖ (Vytauto Didžiojo universitetas, socialiniai mokslai, politikos mokslai – 02S).

Konsultantas:

Dr. Jürg STEINER (Šiaurės Karolinos universitetas, socialiniai mokslai, politikos mokslai – 02S).

Disertacija ginama Vytauto Didžiojo universiteto politikos mokslų krypties taryboje:

Pirmininkas:

Prof. dr. Liudas MAŽYLIS (Vytauto Didžiojo universitetas, socialiniai mokslai, politikos mokslai – 02S).

Nariai:

Prof. (HP) dr. Algis KRUPAVIČIUS (Kauno technologijos universitetas, socialiniai mokslai, politikos mokslai – 02S); prof. (HP) dr. Gintautas MAŽEIKIS (Vytauto Didžiojo universitetas, socialiniai mokslai, politikos mokslai – 02S); prof. (HP) dr. Arūnas AUGUSTINAITIS (Kazimiero Simonavičiaus universitetas, humanitariniai mokslai, komunikacija ir informacija – 06H); doc. dr. Kristina JURAITĖ (Vytauto Didžiojo universitetas, socialiniai mokslai, sociologija – 05S).

Oponentai:

Doc. dr. Eglė BUTKEVIČIENĖ (Kauno Technikos universitetas, socialiniai mokslai, sociologija – 05S); doc. dr. Inga VINOGRADNAITĖ (Vilniaus universitetas, socialiniai mokslai, politikos mokslai – 02S).

Disertacija bus ginama viešame Politikos mokslų krypties tarybos posėdyje 2013 m. spalio 4 d., 12.00 val., Vytauto Didžiojo universitete, Mažojoje salėje, adresu Daukanto gatvė 28, Kaunas.

Politikos mokslų ir diplomatijos fakulteto adresas: Gedimino g. 44, LT-44246, Kaunas, Lietuva. Tel: + 370 37 206 709, el. p.: dek@pmdf.vdu.lt.

Disertacijos santrauka išsiuntinėta 2013 m. rugsėjo 4 dieną. Disertaciją galima peržiūrėti Vytauto Didžiojo universiteto bibliotekoje (K. Donelaičio g. 52, Kaunas) bei Lietuvos Nacionalinėje Martyno Mažvydo bibliotekoje (Gedimino pr. 51, Vilnius).

VYTAUTAS MAGNUS UNIVERSITY

Inesa BIRBILAITĖ

**MANIFESTATIONS OF DELIBERATIVE DEMOCRACY
ONLINE: MEASURING QUALITY OF GLOBAL PUBLIC
DISCUSSIONS ON CLIMATE CHANGE ON *FACEBOOK***

Summary of doctoral dissertation

Social science, Political science (02S)

Kaunas, 2013

This dissertation was prepared at the Faculty of Political Science and Diplomacy, Vytautas Magnus University in 2008-2013.

Academic Supervisor:

Prof. (HP) dr. Auksė BALČYTIENĖ (Vytautas Magnus University, Social science, Political science – 02S).

Advisor:

Dr. Jürg STEINER (University of North Carolina in Chapel Hill, Social science, Political science -02S).

Chairman:

Prof. dr. Liudas MAŽYLIS (Vytautas Magnus University, Social science, Political science – 02S).

Members:

Prof. (HP) dr. Algis KRUPAVIČIUS (Kaunas University of Technology, Social science, Political science – 02S); prof. (HP) dr. Gintautas MAŽEIKIS (Vytautas Magnus University, Social science, Political science – 02S); prof. (HP) dr. Arūnas AUGUSTINAITIS (Kazimieras Simonavičius University, Humanities, Communication and Information – 06H); doc. dr. Kristina JURAITĖ (Vytautas Magnus University, Social science, Sociology – 05S).

Opponents:

Doc. dr. Eglė BUTKEVIČIENĖ (Kaunas University of Technology, Social science, Sociology – 05S); doc. dr. Inga VINOGRADNAITĖ (Vilnius University, Social science, Political science – 02S).

The public defense of this dissertation will be held on the 4th of October, 2013, at 12.00 at Vytautas Magnus University Small Hall (S. Daukanto g. 28, Kaunas).

Address of the Faculty of Political Science and Diplomacy, Vytautas Magnus University: Gedimino g. 44, LT-44246, Kaunas, Lithuania. Phone: +370 37 206 709, e-mail: dek@pmdf.vdu.lt.

The summary of the doctoral dissertation was sent out on the 4th of September, 2013. The dissertation is available at the library of Vytautas Magnus University (K. Donelaičio g. 52, Kaunas) and at Lithuanian National Martynas Mažvydas Library (Gedimino pr. 51, Vilnius).

SVARSTOMOSIOS DEMOKRATIJOS APRAIŠKOS INTERNETE: VIEŠŲ KLIMATO KAITOS DISKUSIJŲ SOCIALINIAME TINKLE FACEBOOK KOKYBĖS VERTINIMAS

SANTRAUKA

Mokslinė problematika ir tyrimo aktualumas

Šiandieninė visuomenė išgyvena beprecedentę *identiteto krizę*¹, kurios akivaizdoje mes skatinami permąstyti tiek tradicines kultūrinio gyvenimo formas, tiek išvirtintusias socialines vertybes, tiek ir politinius prioritetus. Nors priešasčių, sukėlusių šią krizę, gali būti keletas (pvz., sparti individualizacija, vartotojiškumas, komercializacija, augantis demokratijos deficitas, globalios rizikos), šioje disertacijoje mes daugiau dėmesio skiriame klimato kaitos problematikai, kuri atspindi ir pagrindinius kitų globalių rizikų (pvz., pasaulinės ekonominės krizės, internetinių išpuolių, globalių sveikatos sistemos sutrikimų) principus, - grėsmingus procesus vykstančius pasauliniu mastu; sudėtingą tokių grėsmių suvaldymą ir sumažinimą (tiek lokaliu, tiek globaliu mastu); bei nežinomybę ir netikrumą.

Tokiame laikmetyje, kada visuomenė negali pasitikėti tradicinėmis kultūrinio, mokslinio, socialinio ir politinio gyvenimo formomis bei pasyviai laukti sprendimų iš *viršaus* (nes būtina veikti neatidėliotinai), natūraliai kyla klausimas – ką daryti, kad išvengtume (ar bent sumažintume) globalias grėsmes? Ieškant išeičių, dažna mokslinė studija įvertina sparčiai besivystančias naujas komunikacijos ir informacijos technologijas, kurios, manoma, siūlo sprendimus ar netgi formules globalių bendruomenių sutelkimui vieningai kovai su beprecedentėmis grėsmėmis. Neatsitiktinai čia įvertinamas ir kiekvieno piliečio vaidmuo. Kitaip tariant, ten, kur tradicinės institucijos (mokslo, socialinės ar politinės) yra bejėgės kovoje su naujaisiais iššūkiais, galia (drauge ir atsakomybė) atitenka kiekvienam iš mūsų. Taigi, pagrindinė varomoji jėga kovoje su globaliomis rizikomis yra piliečiai, kurie įgalinami per naujasias informacines ir komunikacines technologijas. Pavyzdžiui, *Web 2.0 internetinės erdvės*² suteikia piliečiams didžiulę galią tiesiogiai stebėti (ir iš dalies dalyvauti) politiniuose procesuose, taip stiprinant svarstomosios demokratijos užuomazgas.

Kita vertus, mokslinėje literatūroje verda karštos diskusijos apie tai, ar viešoji erdvė³ internete, atitinkanti Habermaso idealą ir užtikrinanti kokybiškus svarstomosios demokratijos procesus, yra apskritai įmanoma. Daugelis autorių, kritikuojančių

¹ Šiandieninės visuomenės *identiteto krizė* (kaip mes ją vadiname) yra susijusi su perėjimu nuo *industrinės modernybės* link *antrosios modernybės* (jei vartotume Beck'o terminus). Šis perėjimas kvestionuoja pagrindines mūsų vertybes ir tradicijas. Sakykime, suprasdami, kad mokslo produktas nėra vien progresas, bet ir įvairios rizikos (šalutinis produktas), mes pripažįstame, kad tradiciniai moksliniai metodai yra riboti. Panašiai nutinka ir politiniame gyvenime. Tradiciniai politiniai metodai yra bejėgiai kovoje prieš globalias grėsmes: iki šiol nėra vieningo sutarimo, kaip ir kokiomis priemonėmis turėtume su jomis kovoti.

² Vartodami terminą *Web 2.0 internetinės erdvės* mes kalbame apie antrosios kartos internetines erdves, kuriose turinys yra generuojamas pačių interneto vartotojų. Nors didesnę dėmesį šioje disertacijoje mes skiriame socialiniams tinklams (ypatingai Facebook), tačiau Web 2.0 sąvoka neapsiriboja jais, o apima ir komentarų skiltis internetinėje žiniasklaidoje, pokalbių forumus ir kitas interaktyviasias erdves Internetė.

³ *Virtualią viešąją erdvę* šioje disertacijoje suprantame kaip reikšmingu turiniu užpildytas (ir nuolat pildomas) Web 2.0 internetines erdves, kurių esmę sudaro pilietiškos diskusijos.

viešosios erdvės internete reikšmę, akivaizdžiai pabrėžia, kad nepakankama viešų diskusijų kokybė internete yra didžiausia kliūtis kokybiškai viešajai erdvei formuotis. Kita vertus, empirinių studijų, tiriančių internetinių diskusijų kokybę nėra tiek daug ir vieningo atsakymo iki šiol neturime. Taigi, šios disertacijos *mokslinė problema* yra formuluojama kaip klausimas: ar viešųjų diskusijų Web 2.0 internetinėse erdvėse kokybė yra pakankama, kad čia pradėtų formuotis kokybiška ir efektyviai veikianti viešoji erdvė, kuri būtų pajėgi užtikrinti svarstomosios demokratijos funkcionavimą?

Tyrimo objektas

Atsakymo į iškeltą klausimą ieškojome pasirinktame populiaraus socialinio tinklo puslapyje. Tiksliau tariant, tyrėme diskusijų kokybę⁴ Facebook puslapyje *COP15 UN Climate Change Conference, 2009*. Taigi, mūsų tyrimo objektas buvo *viešos diskusijos* klimato kaitos tema. Tuo tarpu mažiausias tyrimo vienetas buvo *vieši komentarai*, kurių visuma sudarė diskusijas.

Tyrimo tikslas

Disertacijos tikslas buvo suformuluoti komentarų kokybės vertinimo algoritmą ir jį pritaikyti tiriant pasirinktų diskusijų kokybę; vėliau, vadovaujantis gautais kokybės rodikliais, buvo siekiama įvertinti pasirinkto socialinio tinklo potencialą demokratinų procesų palaikymui ir pateikti rekomendacijas virtualių viešų diskusijų kokybei gerinti.

Tyrimo uždaviniai

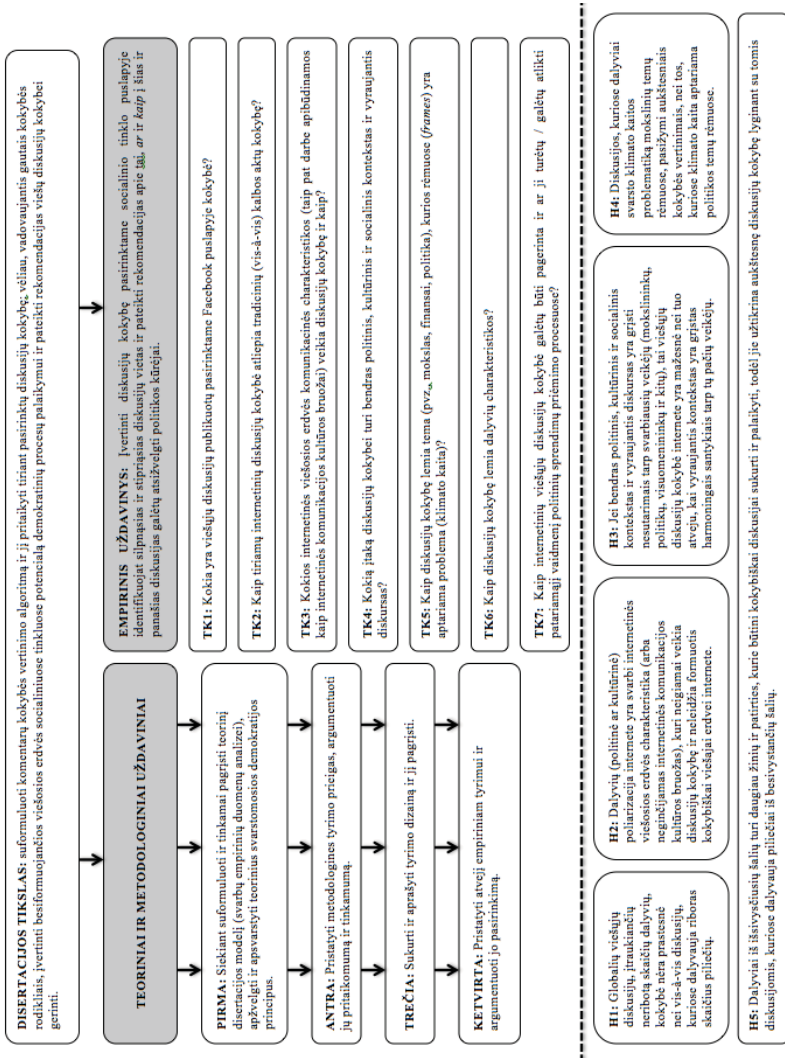
1. Siekiant suformuluoti ir tinkamai pagrįsti teorinį disertacijos modelį (svarbų empirinių duomenų analizei), apžvelgti ir apsarstyti teorinius svarstomosios demokratijos principus.
2. Pristatyti metodologines tyrimo prieigas, argumentuoti jų pritaikomumą ir tinkamumą.
3. Sukurti ir aprašyti tyrimo dizainą ir jį pagrįsti.
4. Pristatyti atvejį empiriniam tyrimui ir argumentuoti jo pasirinkimą.
5. Įvertinti diskusijų kokybę pasirinktame socialinio tinklo puslapyje identifikuojat silpnąsias ir stipriausias diskusijų vietas ir pateikti rekomendacijas apie tai, *ar* ir *kaip* į šias ir panašias diskusijas galėtų atsižvelgti politikos kūrėjai.

Paskutinįjį empirinį darbo uždavinį suskirstėme į keletą dalių, kurias pateikiame klausimų forma.

- a) Kokia yra viešųjų diskusijų publikuotų pasirinktame Facebook puslapyje kokybė?
- b) Kaip tiriamų internetinių diskusijų kokybė atliepia tradicinių (vis-à-vis) kalbos

⁴ Darbe dažnai vartojame terminus *komentarai*, *diskusijos* ir *diskursai*. Tai nėra sinonimiškos sąvokos. Vartodami klimato kaitos diskurso sąvoką mes kalbame apie bendrą diskursą, kurį sudaro tiek tiriamosios diskusijos, tiek kiti piliečių svarstymai, tiek politiniai ar mokslininkų debatai, tiek žiniasklaidos turinys. Tuo tarpu diskusijas suvokiame kaip mažesnę diskurso dalį. Konkrečiai, savo darbe diskusijomis vadiname dalyvių komentarų, paviešintų po viena kuria nors moderatoriaus žinute (*initial wall-post*), visumą. O komentarai – tai mažiausia mūsų tiriamaoji dalelė, tai vienas atskiras dalyvio pasisakymas. Taigi, norėdami pasakyti ką nors konkretaus apie bendrą diskurso ar diskusijos kokybę, mes siekiame nustatyti kiekvieno komentaro kokybę ir tik tada darome apibendrinimus.

- aktų kokybę?
- c) Kokios internetinės viešosios erdvės komunikacinės charakteristikos (taip pat darbe apibūdinamos kaip internetinės komunikacijos kultūros bruožai) veikia diskusijų kokybę ir kaip?
 - d) Kokią įtaką diskusijų kokybei turi bendras politinis, kultūrinis ir socialinis kontekstas ir vyraujantis klimato kaitos diskursas?
 - e) Kaip diskusijų kokybę lemia tema (pvz., mokslas, finansai, politika), kurios rėmuose (*frames*) yra aptariama problema (klimato kaita)?
 - f) Kaip diskusijų kokybę lemia dalyvių charakteristikos?
 - g) Kaip internetinių viešųjų diskusijų kokybė galėtų būti pagerinta ir ar ji turėtų / galėtų atlikti patariamąjį vaidmenį politinių sprendimų priėmimo procesuose?

Schema Nr. 1. Tyrimo dizainas: tikslas, teoriniai, metodologiniai ir empiriniai uždaviniai, tyrimo klausimai ir pirminės hipotezės.

Pirminės hipotezės

Pagal išanalizuotą teorinę literatūrą bei išsikeltus tikslus ir uždavinius, suformulavome šias pirmines hipotezes:

1. Globalių viešųjų diskusijų, įtraukiančių neribotą skaičių dalyvių, kokybė nėra prastesnė nei vis-à-vis diskusijų, kuriose dalyvauja ribotas skaičius piliečių.
2. Dalyvių (politinė ar kultūrinė) poliarizacija internete yra svarbi internetinės viešosios erdvės charakteristika (arba neginčijamas internetinės komunikacijos kultūros⁵ bruožas), kuri neigiamai veikia diskusijų kokybę ir neleidžia formuotis kokybiškai viešajai erdvei internete.
3. Jei bendras politinis, kultūrinis ir socialinis kontekstas ir vyraujantis diskursas yra grįsti nesutarimais tarp svarbiausių veikėjų (mokslininkų, politikų, visuomenininkų ir kitų), tai viešųjų diskusijų kokybė internete yra mažesnė nei tuo atveju, kai vyraujantis kontekstas yra grįstas harmoningais santykiais tarp tų pačių veikėjų.
4. Diskusijos, kuriose dalyviai svarsto klimato kaitos problematiką mokslinių temų rėmuose, pasižymi aukštesniais kokybės vertinimais, nei tos, kuriose klimato kaita aptariama politikos temų rėmuose.
5. Dalyviai iš išsivysčiusių šalių turi daugiau žinių ir patirties, kurie būtini kokybiškai diskusijai sukurti ir palaikyti, todėl jie užtikrina aukštesnę diskusijų kokybę lyginant su tomis diskusijomis, kuriose dalyvauja piliečiai iš besivystančių šalių.

Tyrimo eiga ir metodai

Spręsdami teorinius uždavinius, atlikome mokslinės literatūros apžvalgą, pasitelkėme *duomenų analizės, sintezės, lyginimo ir apibendrinimo metodus*. Tai padėjo išvystyti ir pagrįsti mūsų individualų svarstomosios demokratijos supratimą, taip pat sukurti teorinį ir metodologinį modelį, kuriuo sekant buvo atliktas pasirinkto atvejo empirinis tyrimas.

Išsamiam politiniam, socialiniam ir kultūriniam kontekstui atskleisti ir aprašyti, atlikome *dokumentų ir antrinių duomenų analizę*, kuri padėjo iš arčiau pažvelgti į procesus, šiuo metu vykstančius skirtingose visuomeninėse institucijose. Tarptautinių susitarimų ir nacionalinių dokumentų apžvalga ir analizė padėjo suprasti skirtingų šalių politinę poziciją (aktyvi pozicija *versus wait-and-see*) klimato kaitos klausimais, taip pat ir įvertinti pasaulines klimato kaitos politikos tendencijas bei procesus (pvz., politinė poliarizacija). Tuo tarpu, antrinių duomenų, tarp kurių įvairios apklausos, analizė atskleidė vyraujančią visuomenės požiūrį į klimato kaitos problemas ir leido įvertinti ekspertų ir eilinių piliečių klimato kaitos suvokimo skirtumus ir dėl to kylančias problemas.

Empiriam tyrimui pasirinkome atvejo tyrimo strategiją, kuri mūsų studijoje buvo pagrįsta tiek kokybiniais, tiek kiekybiniais metodais. Skirtingi metodai derinti dėl instrumento charakteristikų – Diskurso kokybės indekso (DKI), – kurį taikėme

⁵ *Internetinė komunikacinė kultūra* charakterizuoja procesus, kurių metu Web 2.0 internetinės erdvės internete yra įprasminamos (kuriant ir platinant tam tikrą turinį) ir tampa viešosios erdvės internete pagrindu. Pavyzdžiui, jei piliečiai aktyviai dalyvauja diskusijose ir gausiai prisideda prie turinio plėtojimo ir kūrimo, tokia internetinė komunikacinė kultūra pasižymės aukštais piliečių dalyvavimo rodikliais. Kita vertus, jei diskusijos dalyviai drąsiai ir akivaizdžiai reikš nepagarbą kitiems diskusijos dalyviams, tokia kultūra bus galima apibūdinti kaip nepagarbią ir, galbūt, skatinančią piliečių pyktį ir neigiamas emocijas.

empirinių duomenų rinkimui, kodavimui ir analizei. Nors DKI buvo sukurtas kiekybinių duomenų apdorojimui, mokslininkai pastebėjo, kad be platesnės kokybinės analizės šis instrumentas nėra toks vertingas. Svarbu pažymėti ir tai, kad siekdami išvengti konflikto tarp skirtingų metodologinių tradicijų, kiekybinius ir kokybinius metodus šioje disertacijoje deriname taip: duomenis analizavome ir aprašėme vadovaudamiesi kiekybinės metodologijos principais, o išvadas pateikėme kokybiniu principu, tiksliau – išvadas formulavome kaip baigiamąsias hipotezes, kurių patvirtinimui reikėtų atlikti tolimesnius tyrimus.

Duomenys tyrimui buvo surinkti vadovaujantis *turinio analizės* principais bei vykdant *dalyvių apklausą*. Kategorijos turinio analizei buvo nustatytos pagal DKI. Buvo užkoduotas kiekvienas pasirinkto socialinio puslapio komentaras įvertinant jį pagal DKI kategorijas – dalyvavimas, pagarba bei išsiklausymas, argumentacija, orientacija į visuotiną gėrį, stipresnio argumento taisyklė, bei papildomos kategorijos (informacijos tipas, temos atitikimas bei šaltiniai), kurios buvo pridėtos atsižvelgiant į internetinės viešosios erdvės komunikacines charakteristikas.

Iš viso ištyrėme 156 diskusijas, kurias sudarė tiek pat moderatoriaus inicijuotų žinučių (*initial wall-posts*) bei 2788 dalyvių komentarus. Taip pat surinkome ir papildomus duomenis apie dalyvius. Peržvelgdami jų asmeninius Facebook profilius, surinkome informaciją apie dalyvių amžių, lytį, kilmę, išsilavinimą, politinę orientaciją, poziciją klimato kaitos klausimais. Taip pat kiekvienam diskusijų dalyviui asmeniškai išplatinome apklausą, kuria siekėme surinkti trūkstantą demografinę informaciją.

Mokslinis darbo naujumas ir reikšmė

Visų pirma, šiuo darbu siekėme įnešti šiek tiek aiškumo į mokslines diskusijas apie internetinių diskusijų kokybę ir jų potencialą formuojant kokybišką viešąją erdvę internete, kuri galėtų funkcionuoti kaip svarstomosios demokratijos pagrindas. Nors yra begalė mokslinių bandymų tirti viešąją erdvę internete, iki šiol nėra sutarimo tarp mokslininkų, ar apskritai verta komunikaciją internete vertinti rimtai. Aiškiai matomi du mokslininkų frontai, kurie turi savų argumentų ir įrodymų: optimistiškai mąstantys teigia jog Web 2.0 internetinės erdvės gali labai pasitarnauti demokratizuojant politinių sprendimų priėmimo procesus, nes piliečiams yra suteikiamos neregėtos galios prieiti prie bet kokios informacijos, stebėti politinį gyvenimą iš arti ir jame dalyvauti (Kenix, 2008; Armstrong & Zúniga, 2006; Benkler, 2006; Xenos & Bennett, 2007; Dahlgren, 2005). Tuo metu kiti tikina, kad yra begalė rimtų trukdžių kliudančių kokybiškos viešosios erdvės internete atsiradimui, tarp jų auganti individualizacija, auditorijų fragmentacija, ir poliarizacija (Sustein, 2001; Gentzkow & Shapiro, 2010; Putnam, 2000; Bennett, 1998, 2012; Habermas, 2006).

Visų antra, viešosios erdvės kokybę internete tirti vadovaujantis DKI buvo pradėta visai neseniai. Be to, dažnu atveju tyrimai apsiriboja dirbtinai sukurtų ir atidžiai moderuojamų internetinių erdvių tyrimais. Sakykime, sukuriame specialūs politiniai forumai, kurių tikslas yra išsiaiškinti visuomenės nuomonę vienu ar kitu klausimu. Tokie forumai yra griežtai prižiūrimi konkrečios institucijos atstovo. Panašūs forumai buvo tirti tokių mokslininkų kaip Stromer-Galley (2007), Wales, Cotterill ir Smith (2010). Panašiu principu veikia ir mokslininkų dirbtinai sukurti internetiniai pokalbių kambariai. Dažniausiai prieiga prie tokių virtualių erdvių yra uždara, ir pateikiamos griežtos diskutavimo taisyklės. Tokie eksperimentiniai tyrimai buvo atlikti Graham ir

Witgchge (2003) studijoje.

Nepaisant keleto bandymų išmatuoti internetinių diskusijų kokybę, mokslinių studijų šiuo klausimu per mažai, kad būtų galima atrasti atsakymą į kokybės klausimą, todėl diskusijos ir nesutarimai tarp mokslininkų nesiliauja. Be to, mažai kas išdrįsta tirti natūralias internetines erdves, kuriose kone visas turinys yra sukuriamas pačių vartotojų. Tokiose erdvėse dalyviai nėra ribojami moderatoriaus nustatytų taisyklių, o ir prieiga prie jų yra visiškai laisva ir netrukdoma. Taigi, mūsų tyrimas – tai vienas pirmųjų bandymų įvertinti viešųjų diskusijų kokybę pasirinktame socialinio tinklo puslapyje, siekiant nustatyti, šių diskusijų potencialą kokybiškos viešosios erdvės, kuri galėtų tapti svarstomosios demokratijos pagrindu, formavimuisi.

Disertacijos struktūra

Savo tyrimo istoriją pradėdame pasakoti nuo pasirinkto klimato kaitos atvejo. Taigi, pirmajame darbo skyriuje pristatome pagrindines klimato kaitos problemas, kurios yra svarbios mūsų tyrimui: aiškinamės, kaip formuluojamas mokslinis konsensusas klimato kaitos klausimais, pristatome mokslo demokratizacijos sąvoką ir idėjas, aptariame ir tai, kaip visuomenė suvokia ir vertina klimato kaitą, pabrėžiame informuoto piliečio svarbą kovoje su globaliomis rizikomis.

Antroji darbo dalis – tai politinio konteksto apžvalga, kurioje gilinamės į tai, kaip skirtingos pasaulio šalys kovoja su šalutiniais industrinės modernybės poveikiais, kokias kovos priemones ir pozicijas pasitelkia, kaip motyvuoja savo pasirinkimus. Apžiuopdami didžiulius skirtumus tarp šalių pozicijų, mes kvestionuojame tokias variacijas ir įžvelgiame tradicinių demokratiškos procedūrų trūkumus. Galiausiai aptariame svarstomosios demokratijos principus ir vertiname juos kaip tobulesnę demokratinę formą, pajėgia efektyviai funkcionuoti globalių rizikų laikais.

Trečiasis mūsų darbo aspektas – piliečių komunikacija internete, kuri, mūsų manymu, tampa jungiamąja dalimi įgalinančia tiek mokslo demokratizacijos procesus, tiek svarstomosios demokratijos išgalėjimą. Taigi, trečiasis disertacijos skyrius yra skirtas Web 2.0 internetinių erdvių potencialo įvertinimui ir aptarimui.

Pirmosiose darbo dalyse aptarę teorinius aspektus ir bendrą kultūrinį, socialinį ir politinį kontekstą bei vyraujančią klimato kaitos diskursą, toliau pereiname prie empirinės dalies. Taigi, ketvirtame skyriuje pristatome tyrimo dizainą, išdiskutuojame pagrindines metodologines priemones ir aptariame empirinio tyrimo eigą. Šioje darbo dalyje taip pat suformuluojame pirmines hipotezes, bei pateikiame duomenis iš dalyvių apklausos.

Tolimesnės dalys skiriamos rezultatų aptarimui. Penktame skyriuje aptariame tiriamų komentarų kokybę įvertintą pagal DKI ir papildomas kategorijas. Rezultatus pateikiame juos lygindami su dviem kitom panašiom studijom, kuriose naudojant DKI buvo tiriama diskusijų kokybė tradiciniuose vis-à-vis diskursuose. Skyriaus pabaigoje taip pat pridėdame duomenų patikimumo testo rezultatus, įrodančius, kad duomenys buvo surinkti ir užkoduoti tinkamai, todėl yra patikimi ir gali būti naudojami tolimesniuose tyrimo etapuose. Šeštasis skyrius, tuo tarpu, skiriamas gilesnei duomenų analizei. Čia siekiama išsiaiškinti, *ar ir kaip* komentarų kokybė priklauso nuo tam tikrų išorinių ir vidinių kintamųjų. Tiek penkto, tiek šešto skyriaus pabaigoje pateikiame diskusiją, kurioje interpretuojame gautus rezultatus, taip pat siekiame patvirtinti arba paneigti išsiskelto hipotezes. Paskutinioji darbo dalis skiriama išvadoms, rekomendacijoms ir

diskusijai. Čia mes apibendriname savo rezultatus ir aiškinamės, ką jie gali reikšti platesniuose kontekstuose.

Pagrindiniai rezultatai

Empirinių duomenų analizė parodė, kad tiriamosios diskusijos yra žemos kokybės dėl keleto priežasčių. Pirma, socialinių tinklų siūloma galimybė visiems vienodai laisvai priėti ir nevaržomai diskutuoti globaliomis temomis nebūtinai reiškia, kad visi piliečiai taip ir elgsis. Mūsų tyrimas parodė, kad tik nedidelė dalis pasaulio piliečių pasinaudojo šia galimybe, tuo tarpu didžioji dauguma liko *pasyviais stebėtojais* arba apskritai nedalyvavo diskusijose. Be to, ir aktyvūs dalyviai nebuvo deramai įsijautę į diskusijas: dažnas pasisakydavo tik kartą, o ir aktyvesnieji nesileisdavo į gilesnes ir platesnes diskusijas, o apsiribodavo trumpais (dažnai neargumentuotais) pastebėjimais. Taigi, atsižvelgdami į duomenis, kuriuos gavome išanalizavę *dalyvavimo* kategoriją, nustatėme, kad pagal šį aspektą mūsų diskusijos buvo žemos kokybės.

Lentelė Nr. 1. **Bendrosios komentarų kokybės charakteristikos**

Dalyvavimas	Komentarų ilgis: nuo 1 iki 1276 žodžių
Pagarba	<p>Nepagarba diskusijos dalyvių atžvilgiu: nepagarba asmeniui – 40 (1.4%) nepagarba komentarui – 7 (0.3%)</p> <p>Nepagarba kitų veikėjų atžvilgiu: nepagarba asmeniui – 118 (4.2%) nepagarba komentarui – 118 (4.2%)</p> <p>Pagarbus kreipimasis į diskusijos dalyvius: 102 (3.7%) Pagarbus kreipimasis į kitus veikėjus: 93 (3.3%)</p>
Išklausymas	Išklausyta į ankstesnius komentarus: 589 (21.1%)
Argumentacija	<p>Argumentas nepateiktas: 432 (15.5%) Nėra pagrindimo: 1459 (52.3%) Iliustracija: 24 (0.9%) Argumentas ir pagrindimas: 199 (7.1%) Argumentas, pagrindimas ir sąsaja tarp jų: 620 (22.2%) Daugiau nei vienas argumentas, pagrindimas ir sąsaja tarp jų: 54 (1.9%)</p>
Orientacija į bendrą gėrį	<p>Orientacija į savo grupę: 77 (2.8%) Orientacija į kitas grupes: 262 (9.4%) Orientacija į bendrą gėrį: 30 (1.1%) Orientacija į bendruosius principus: 494 (17.7%)</p>
Stipresnio argumento taisyklė	<p>Argumentuotas pozicijos pakeitimas: --- Neargumentuotas pozicijos pakeitimas: --- Pozicija nepakeista, bet pripažįstama ankstesnių argumentų vertė: 77 (2.8%) Pozicija nepakeista ir ankstesni argumentai neįvertinti: 71 (2.5%)</p>
Temos atitikimas	Komentaras atitinka temą: 2510 (90.0%)
Šaltiniai	<p>Asmeninė patirtis: 49 (1.8%) Ekspertai: 78 (2.8%) Dokumentai: 12 (0.4%) Žiniasklaida: 28 (1.0%) Internetiniai šaltiniai: 386 (13.8%)</p>

Tirdami *pagarbos* kategoriją, pastebėjime, kad tirtos diskusijos yra linkusios į poliarizaciją: nors dalyviai daugeliu atvejų išlikdavo pagarbūs vienas kito atžvilgiu, tačiau nepagarba kitiems diskurso dalyviams, tiesiogiai nedalyvaujantiems diskusijose (politikams, mokslininkams, žiniasklaidai ir t.t.), buvo žymiai ryškiau išreikšta (žr. Lentelė Nr. 1), o tai būdinga poliarizuotoms internetinėms erdvėms, kuriose dalyviai

renkasi tam, kad drauge *garbintų* arba *teistų*, pritardami vieni kitiems ir kurstydami aistras.

Tyrimo duomenys taip pat atskleidė, kad diskusijų dalyviams trūksta *įsiklausymo*. Kitaip tariant, dalyviai dažnai linkę pateikti savo pozicijas ir nuomones vienu ar kitu klausimu, nekreipdami dėmesio į anksčiau išreikštas dalyvių mintis, taigi diskusija vyksta nesiklausant ir taip sukuriant savotišką kakofoniją. Kita vertus, didžioji dalis komentarų atitiko pagrindinę diskusijos temą.

Nagrinėti komentarai taip pat buvo prastai *argumentuoti* (žr. Lentelė Nr. 1). Kitaip sakant, dalyviai nevengė išreikšti savo pozicijos, tačiau dažnai nesivargindavo ją argumentuodami. Be to, įsigilinus į argumento turinį, dažnai paaiškėdavo, kad jį sudaro internetinė nuoroda ar asmeninės patirtys – šaltiniai, kurių kokybė ir patikimumas yra abejotini.

Gaila, bet mūsų duomenys parodė ir tai, kad *stipresnio argumento taisyklės* nagrinėtuose komentaruose nėra laikomasi: neradome nei vieno komentaro, kuriame būtų matyti, jog diskusijos dalyvis pakeičia savo poziciją. Kita vertus, aptikome kelis atvejus, kada pozicija nepakeičiama bet pripažįstama ankstesnių pasisakymų svarba ir vertė, o tai jau liudija aukštesnę komentaro kokybę.

Vertindami komentarų kokybę, kiekvienos kategorijos rodiklius lyginome su rezultatais gautais kitose dvejose studijose, kur buvo tiriamos tradicinės vis-à-vis diskusijos tarp buvusių Kolumbijos kovotojų (studija parengta Juan Ugarizza, 2011 metais) bei tarp lingvistiškai pasidalijusios Belgijos piliečių (tyrimas atliktas Didier Caluwaerts, 2012 metais). Lygindami tradicines ir internetines diskusijas, pastebėjome keletą įdomių dalykų, kurie, mūsų manymu, charakterizuoja komunikaciją internete ir atliepia *internetinės komunikacijos kultūrą* (jas aptariame Lentelėje Nr. 2).

Nustebino tai, kad tirtų diskusijų kokybė nebuvo žymiai prastesnė lyginant su tradicinėmis diskusijomis. Iš tiesų, remiantis visų trijų studijų rezultatais, mūsų diskusijos buvo vidutiniškai kokybiškos, tuo tarpu žemiausia kokybe pasižymėjo diskusijos tarp buvusių Kolumbijos kovotojų; to tarpu aukščiausia diskusijų kokybė buvo tarp lingvistiškai pasidalijusios Belgijos visuomenės narių.

Tolimesnė duomenų analizė atskleidė, kad diskusijų kokybė nėra nekintantis dydis. Atvirkščiai, tai dydis, kuris priklauso nuo įvairių veiksnių ir jų poveikyje gali kisti. Mes tyrėme, kaip diskusijų kokybę lemia bendras kontekstas (vyraujantis klimato kaitos diskursas), diskutuojamos temos rėmai bei dalyvių charakteristikos.

Visų pirma, tyrėme, kaip mūsų diskusijų kokybė kito laike. Išskyrėme tris laiko tarpus – prieš, per ir po konferencijos. Duomenys atskleidė, kad aukščiausia diskusijų kokybė buvo konferencijos metu – tuomet, kai tiek moderatorius, tiek diskusijų dalyviai aktyviai diskutavo. Pastebėjome ir tai, kad diskusijų kokybei labai svarbus yra bendras politinis, kultūrinis ir socialinis kontekstas. Tiksliau tariant, tuo metu, kai bendras diskursas ir nuotaikos klimato kaitos tema buvo optimistiškos (prieš COP15), tuomet ir diskusijų kokybė buvo aukštesnė (pagal šias kategorijas: dalyvavimas, pagarba, argumentacija, sutapimas su diskusijos tema). Tuo tarpu, kai bendras diskursas pakrypo pesimistinėn pusėn (po COP15, kada susitikimo lūkesčiai nebuvo patenkinti), diskusijų kokybė žymiai suprastėjo.

Lentelė Nr. 2. Internetinės komunikacinės kultūros bruožai

	Internetinės komunikacinės kultūros charakteristikos	Organizuotos vis-à-vis diskusijos
Aktyvus dalyvavimas	PASYVUMAS. Diskusijų dalyviai dažnai išlieka pasyvūs: neprisideda prie diskusijos plėtojimo, tik stebi ją. Be to, aktyvūs dalyviai taip pat nėra labai įsitraukę į diskusijas: dažnai pasisakoma tik kartą arba apsiribojama trumpais komentarais be ilgesnių paaiškinimų.	PASYVUMAS. Jei nėra reikalaujama būtina pasisakyti kiekvieno dalyvio atskirai, dauguma išlieka pasyvūs ir tik stebi, kas vyksta, klausosi, tačiau vengia prisidėti prie diskusijos plėtojimo.
Lygus dalyvavimas	POLIARIZACIJA. Diskusijose dažnai dominuoja vienos pozicijos atstovai; taip neužtikrinama galimybė išgirsti, išklausti ir įvertinti visas galimas pozicijas, todėl priimami sprendimai negali būti laikomi geriausiaisiais.	LYGYBĖ. Formuojant diskusijų grupę yra atrenkami piliečiai atstovaujantys skirtingas pozicijas, taip užtikrinant visokeriopą diskusiją.
Pagarba	NEPAGARBA. Diskusijų dalyviai dažnai vartoja net ir labai stiprius nepagarbius išsireiškimus kritikuodami kitus (diskusijose nedalyvaujančius) veikėjus, taip skatindami neapykantos grupių formavimąsi.	PAGARBA. Nepagarbi kalba vartojama retai, tikriausiai todėl, kad visos diskusijos yra stebimos moderatoriaus ar siekiant išvengti bereikalingų konfliktų.
Įsiklausymas	ĮSIKLAUSYMO STOKA. Nors dažniausiai pateikti komentarai atitinka pagrindinį diskusijos temą, tačiau taip pat dažnai juose nėra įsiklausoma į prieš tai išreikštas pozicijas. Taigi, internete žmonės daugiau kalba, nei klausosi.	VIDUTINIS ĮSIKLAUSYMO LYGIS. Dauguma pasisakymų yra paremti įsiklausymu ir išreiškia prieš tai išsakytų pozicijų vertinimą ir kritiką.
Argumentacija	ŽEMAS ARGUMENTACIJOS LYGIS. Nuomonės dažnai yra pateikiamos be jokių paaiškinimų.	VIDUTINIS ARGUMENTACIJOS LYGIS. Jei nuomonė pateikiama, didesnė tikimybė, kad ji bus daugiau ar mažiau pagrįsta.
Konsensuso siekimas	NĖRA KONSENSUSO SIEKIMO UŽUOMAZGŲ. Konsensusas yra neįmanomas, jei diskusija yra dominuojama vienos pozicijos.	MAŽOS KONSENSUSO SIEKIMO UŽUOMAZGOS. Dalyviai, kad ir retai, bet pakeičia savo pozicijas pripažindami, kad kitų dalyvių argumentai yra stipresni.

Visų antra, aiškinomės, kokią įtaką diskusijų kokybei turi temos rėmai. Duomenys parodė, kad, skirtingai nei tikėjomės, diskusijos, kuriose buvo aptariami moksliniai klimato kaitos aspektai (moksliniai temos rėmai), nebuvo reikšmingai kokybiškesnės. Nors šios diskusijos buvo kokybiškesnės pagal pagarbos ir bendro gėrio kategorijas, iš esmės, dalyviai labai atsargiai kalbėjo apie mokslinius dalykus: pasisakymai buvo trumpi ir neemocingi (tiek pagarbūs, tiek nepagarbūs išsireiškimai vartojami retai). Kita vertus, politinis temos įrėminimas taip pat nepridėdavo kokybės diskusijoms, šios dažniau būdavo labai emocionali (vartojami pagarbūs ir nepagarbūs išsireiškimai), ilgesnės ir menkai argumentuotos. Diskusijos finansiniais ir kitais klimato kaitos aspektais pademonstravo vidutinę kokybę: jos dažniausiai buvo vidutiniško ilgumo, pagarbios ir vidutiniškai argumentuotos.

Galiausiai, kokybės variacijas vertinome pagal dalyvių charakteristikas, tiksliau, pagal pašnekovų gyvenamąją vietą. Rezultatai šiek tiek nustebino, nes tikėjomės, kad

komentarai parašyti dalyvių iš besivystančių šalių bus mažiau kokybiški lyginant su dalyviais iš išsivysčiusių šalių. Tačiau, situacija pasirodė esanti priešinga: nors dalyviai iš išsivysčiusių šalių buvo išsamesni ir plačiau išreikšdavo savo mintis, tačiau jie buvo dažniau nepagarbūs ir nesivargindavo argumentuoti savo pozicijų. Tuo tarpu dalyviai iš besivystančių šalių pasisakydavo lakoniškiau (buvo, tarsi, suvaržyti ir atsargūs), bet dažniau argumentuodavo savo pasisakymus ir išlikdavo pagarbesni kitiems pašnekovams.

Baigiamosios hipotezės⁶

1. Diskusijų klimato kaitos tema kokybė socialiniame tinkle *Facebook* nėra pakankama, todėl šios diskusijos teiktų menką naudą politikos kūrėjams; stebėtinas netgi atvirkštinis, t.y., neigamas, tokių komentarų poveikis, pasireiškiantis neapykantos grupių formavimusi internetinėje erdvėje, skatinant dogmatinį ir ribotą dalyvių mąstymą, nepripažįstant kitų galimų pasirinkimų, dėl to, pagrindinė kokybiškų svarstymų prielaida – stipresnio argumento taisyklė – negali būti įgyvendinta.
2. Globalus internetinių diskusijų pobūdis nebūtinai reiškia žemesnę diskusijų kokybę, lyginant su tradicinėmis vis-à-vis diskusijomis, kur dalyvių skaičius yra ribotas. Kitaip tariant, diskusijų mastas (arba dalyvių skaičius) savaime nebūtinai lemia mažesnę diskusijų kokybę; daug svarbesnė yra nuomonių įvairovė (pozicijų skaičius) – kuo daugiau nuomonių, tuo didesnė tikimybė, kad nesutarimai tarp dalyvių bus didesni ir atrasti bendrą visus tenkinantį sprendimą bus sunkiau, dėl to, manomai, kentės ir diskusijų kokybė.
3. Kokybiška viešoji erdvė Web 2.0 internetinėse erdvėse yra negalima, visų pirma, dėl to, kad diskusijų dalyviai tokiose erdvėse neatitinka svarbiausių (struktūrinės bei diskursyvosios) lygybės reikalavimų: viena pozicija ar socialinė grupė stipriai dominuoja tokiose diskusijose, taip skatinant auditorijų poliarizaciją bei radikalių palaikymo ar neapykantos grupių formavimąsi.
4. Bendras politinis, kultūrinis ir socialinis kontekstas diskusijų kokybei yra labai svarbus: jei realybėje tarp pagrindinių politinių, kultūrinių ar socialinių veikėjų tvyro įtampa ir nesutarimai, panašu, kad piliečių diskusijų kokybė bus menkesnė, nei tuo atveju, kai politiniai, kultūriniai ir socialiniai veikėjai sutaria ir bendrauja harmoningai. Be to, bendrame diskurse dominuojant priešiškiems santykiams, viešųjų diskusijų kokybė mažėja dėl suintensyvėjančių ir įsijautrinusių neapykantos ir palaikymo grupių. Tokiais atvejais, vadinamoji Penktosios valdžios galia gali būti naudojama destruktvyviai visuomenėje sėjant chaosą, pyktį ir skatinant pasipriešinimą.
5. Diskusijų kokybę lemia tema, kurios rėmuose yra aptariama problema, tačiau kitaip nei tikėtasi, mokslinis problemos įreminimas nebūtinai lemia didesnę

⁶ Kaip minėjome, atlikdami tyrimą mes derinome tiek kokybines, tiek kiekybines mokslinio tyrimo tradicijas. Duomenis rinkome ir analizavome vadovaudamiesi kiekybiniais principais, tačiau išvadas pateikiame pagal kokybinius principus, mat pasirinktas vieno atvejo tyrimo dizainas mus riboja ir neleidžia daryti platesnių apibendrinimų. Taigi, darbo pabaigoje pateikiame ne išvadas, o baigiamąsias hipotezes, kurioms patikrinti reikėtų tolimesnių tyrimų. Mūsų manymu, baigiamosios hipotezės yra tikslesnis pasirinkimas pabaigti mūsų tyrimą, nes jos mums leidžia numatyti, kokią reikšmę mūsų rezultatai gali turėti platesniame kontekste, pvz., vertinant kitų internetinių erdvių diskusijų kokybę. Taigi, mūsų tyrimo procesas buvo toks: teorija → pirminės hipotezės → empirinis tyrimas → baigiamosios hipotezės.

diskusijų kokybę. Tiesą sakant, kokybė labiau priklauso ne nuo temos *per se*, bet nuo to, kiek ir kokių žinių dalyviai ta tema turi. Diskusijų, kuriose svarstomos lengvai suprantamos ir gerai dalyviams žinomos temos, kokybė yra aukštesnė, nei tų diskusijų, kuriose aptariamos menkai suprantamos temos ir jų aspektai.

6. Diskusijų kokybę lemia ir dalyvių charakteristikos. Tiksliau, dalyviai, kurie turi daugiau žinių apie diskutuojamą temą bei daugiau techninių įgūdžių komunikuoti internete, nebūtinai lemia kokybiškesnes diskusijas. Iš tiesų, šie dalyviai yra dažniau nusiteikę skeptiškai, kritiškai, neretai elgiasi manipuliatyviai ir ignoruoja kokybiškos diskusijos taisykles (nors jas puikiai suvokia).

Rekomendacijos

Remiantis mūsų duomenimis, galima pateikti keletą svarbių rekomendacijų internetinių diskusijų kokybės gerinimui. Kadangi kokybiškų pilietinių diskusijų Web 2.0 internetinėse erdvėse rasti nepavyko, bent šiuo metu, tik atidžiai moderuojamos ir gerai suplanuotos diskusijos internete gali turėti teigiamą poveikį svarstomosios demokratijos tradicijai plėtoti. Dalyviai tokioms diskusijoms turėtų būti atidžiai atrenkami, užtikrinant įvairių pozicijų, nuomonių ir socialinių grupių reprezentaciją, ir taip išvengiant socialinės poliarizacijos ir neapykantos bei radikalių palaikymo grupių formavimosi. Patartina privaloma dalyvių registracija, siekiant užtikrinti aukštesnį pagarbos lygį. Taip pat, dalyviai galėtų turėti asmeninį profilį, kuris būtų laisvai prieinamas kitiems pašnekovams, siekiant susidaryti aiškesnį paveikslą, su kuo pastarasis diskutuoja. Taip pat, pačioje diskusijos pradžioje visi dalyviai turėtų būti raginami pasisakyti, siekiant suaktyvinti kiekvieną iš jų.

Antra, dalyviai turėtų būti supažindinti su pagrindinėmis diskusijų taisyklėmis, svarbiausia, pabrėžiant etinius racionalios diskusijos principus, akcentuojant laisvės pasisakyti teisę, bet pabrėžiant argumentacijos ir pagarbos pašnekovams reikšmę. Visos diskusijos metu moderatorius turėtų būti aktyvus ir prašyti paaiškinimų ten, kur pozicija išreikšta neaiškiai; ar sugrąžinti diskusiją prie temos, kai nuo jos nukrypstama; pasirūpinti, kad visos pozicijos būtų išdiskutuotos (prireikus, įtraukti trūkstamas pozicijas į diskusiją). Kitais atvejais moderatorius turėtų išlikti "nematomas".

Trečia, idealiai, dar diskusijos pradžioje, moderatorius dalyviams turėtų išdėstyti konkrečios diskusijos tikslus, uždavinius ir siekius, bei konkretų poveikį, kurį šios diskusijos ateityje turės realiems politiniams sprendimams. Jei dalyviai žino, kad diskusijų metu priimti sprendimai turės realios reikšmės politinių sprendimų priėmimo procesuose, - dalyviai, manoma, dalyvaus aktyviau ir rimčiau.

Ketvirta, dalyviams turi būti užtikrinta laisva prieiga prie visų svarbių dokumentų (įstatymų projektų, mokslinių apskaičiavimų, statistinių duomenų ir pan.), susijusių su diskutuojama tema. Ši duomenų bazė turi būti nuolat atnaujinama. Be to, diskusijų moderatorius privalo artimai sekti vyraujančią diskursą ir stebėti pokyčius bendrame politiniame, socialiniame ar kultūriniame kontekste ir į juos atitinkamai reaguoti.

Penkta, efektyvios internetinės diskusijos politinėmis temomis turėtų baigtis tam tikromis išvadomis. Moderatorius – tai tas žmogus, kuris atsakingas už tai, kad diskusijų metu sprendimai būtų priimti. Sprendimai gali būti priimami konsensuso būdu arba balsuojant.

Pabaigai, svarbu pabrėžti, kad šios rekomendacijos yra taikytinos tik atskiriems gerai moderuojamiems piliečių diskusijų forumams, ir negali būti taikomos diskusijų kokybės gerinimui Web 2.0 socialiniuose tinkluose.. Visų pirma, tam kad pagerėtų bendra diskusijų kokybė internete, būtini vertybiniai pokyčiai šiandieninėje visuomenėje (apie tai plačiau diskusijos dalyje).

Diskusija

Taigi, kurias teorines prielaidas mūsų baigiamosios hipotezės atliepia? Minėjome, kad vienas iš svarbiausių šio tyrimo siekių buvo įnešti šiek tiek aiškumo į teorines diskusijas apie tai, ar Web 2.0 internetinėse komunikacinėse erdvėse vykstančios pilietinės diskusijos yra pakankamai kokybiškos gerai funkcionuojančiai viešajai erdvei formuotis ir ar jos galėtų tarnauti kaip pagrindas svarstomosios demokratijos tradicijoms plėstis. Ieškojome argumentų, galėsiančių paremti vieną iš mokslinėje literatūroje konkuruojančių požiūrių. Taigi, ką siūlo mūsų tyrimo rezultatai?

Deja, neturime gerų žinių tiems, kurie tiki, kad Web 2.0 internetinės komunikacinės erdvės yra panacėja padėsianti lengvai kovoti su šiandieninėmis globaliomis rizikomis. Nors šios erdvės turi galią burti globalius diskursus ir skatinti dalyvavimo kultūrą, tačiau jos neužtikrina kokybiškos viešosios erdvės formavimosi, nes jos iš esmės neturi galios veikti ar prižiūrėti generuojamo turinio. Taigi, didžiausia problema slypi ne pačiose internetinėse erdvėse, bet mūsų visuomenėse. Kitaip tariant, viešoji erdvė internete atliepia vyraujantįs šiuolaikinio žmogaus vertybes ir prioritetus: palaiko individualizmo kultūrą, orientaciją į individualų gėrį ir asmeninę naudą, dalyvavimo kultūrą. Kita vertus, šiuolaikinė viešoji erdvė internete labai stokoja kokybės, nėra orientuota į bendro gėrio ir geresnio argumento paieškas, todėl negali palaikyti svarstomosios demokratijos tradicijos ir nėra pajėgi pagelbėti sprendžiant globalių grėsmių keliamas problemas. Taigi, šiandieninė internetinė viešoji erdvė pasižymi dalyvavimu paremta komunikacijos kultūra, o svarstomosios komunikacijos kultūros užuomazgos čia labai mažos, jei apskritai apčiuopiamos.

Kadangi svarstomosios komunikacijos kultūros virtualiose viešosiose erdvėje vis dar nėra, komunikacinė galia, glūdinti globalių socialinių tinklų komunikacinėse erdvėse, yra arba bereikšmiškai išekvojama (kuriant ir palaikant radikalias neapykantos ar palaikymo grupes, kurios neturi realaus poveikio politiniams procesams, pvz., COP15 atvejais), arba realizuojamas per pasipriešinimą (nelegalias politinio dalyvavimo formas, naudotas *Arabų Pavasario* metu).

Panašu, kad perėjimui nuo dalyvavimu paremtos komunikacijos kultūros link svarstomosios komunikacijos kultūros (kuris yra privalomas siekiant kokybiškos viešosios erdvės internete formavimosi) yra būtini didžiuliai pokyčiai reikalaujantys permąstyti šiuolaikinės visuomenės vertybes ir prioritetus. Tarkime, vienybės koncepto suvokimas ir jo vertė turėtų būti iš naujo atrasti. Vienybė yra svarbi vertybė, kuri būtina siekiant efektyviai kovoti su šiuolaikinėmis globaliomis grėsmėmis. Tačiau šiandieninė vartotojiška kultūra, besiremianti orientacija į individą, nukreipia mūsų dėmesį kita linkme: į bendrą gėrį orientuotos idėjos nėra populiarios, nes prieštarauja individualaus pasirinkimo principams (pvz., siekiant konsensuso), jos taip pat konfliktuoja su vertybėmis išreikštomis vartotojiškos visuomenės, nes skelbia darnaus vystymosi idėjas. Gaila, bet atrodo, kad kol nesulauksime posūkio nuo individualaus gėrio kulto į bendro gėrio vertę ir paieškas, tol svarstomoji komunikacinė kultūra internete išliks tik

nepasiekiamu mirażu, o virtualios piliečių diskusijos teliks nevykusia viešosios erdvės imitacija.

Kitas klausimas, - *kada* galime tikėtis visuomeninių vertybių kaitos? Atrodytų, kad yra pakankamai priežasčių tokiems pasikeitimams jau dabar (bent jau kalbant apie klimato kaitą): mokslinis konsensusas priimtas, dažnėjančios klimato katastrofos nesuvaldomos, o racionalių ir efektyvių sprendimų kaip su visu tuo kovoti – nėra. Bet, vėlgi, pokyčiai yra stabdomi politinių sprendimų, kurie atliepia vyraujančias socialines nuotaikas. Žinoma, netikrumas ir neaiškumai egzistuoja, ir gaila, bet nėra lengvo kelio jų apeiti. Tačiau, ar protinga apskritai neigti globalias grėsmes? Kitaip sakant, nepaisant kad mūsų tyrimo rezultatai nebuvo tokie geri, kaip norėtūsi, svarstomosios demokratijos principai, vis tik, atrodo siūlo gerus būdus spręsti globalias problemas efektyviai, o Web 2.0 aplinka taip pat daug žadanti, mat suteikia neregėtas galimybes globaliai visuomenei jungtis į bendrą diskusiją. Taigi, mes turime (nors ir nelabai aiškiai apibrėžtą) problemą – globali klimato kaita; turime ir formulę, kaip suburti globalią visuomenę kovai su šia problema – globalios internetinės diskusijos; dabar tik laiko klausimas, kada mes pripažinsime šią problemą ir pasiryšime pokyčiams.

Pačiai pabaigai, derėtų pabrėžti, kad ši disertacija buvo vienas pirmųjų bandymų įvertinti diskusijų virtualiuose socialiniuose tinkluose kokybę, taikant DKI instrumentą. Kita vertus, nors mūsų studija atskleidė pirmuosius svarbius Web 2.0 internetinės komunikacijos kultūros bruožus, akivaizdu, kad reikia dar daug tyrimų, siekiant susidaryti platesnį ir išsamesnį vaizdą apie diskusijų kokybę kituose globaliuose socialiniuose tinkluose ir identifikuoti jų vertę demokratizacijos procesams. Svarbiausia ką pasiekėme šia disertacija – tai iki šiol neišbandyta empirinė prieiga analizuojant virtualių diskusijų kokybę, kuri, mūsų manymu, labai sėkmingai padėjo išmatuoti internetinių komentarų kokybę ir įvertinti dabartinių globalių diskusijų vertę ir jų preliminarų poveikį svarstomosios demokratijos tradicijai. Tikimės, kad šis tyrimas paskatins tolimesnes panašaus pobūdžio studijas, būtinas norint atpažinti tikrąją pilietinių diskusijų internete vertę.

MANIFESTATIONS OF DELIBERATIVE DEMOCRACY ONLINE: MEASURING QUALITY OF GLOBAL PUBLIC DISCUSSIONS ON CLIMATE CHANGE ON *FACEBOOK*

SUMMARY

Scientific problem

Nowadays, global societies are facing dramatic changes questioning traditional forms of social and political life, fundamental values, and priorities. Most notably, traditional democracies suffer from new kind of *identity crises*⁷, mainly determined by inability to deal with new global risks (e.g. climate change, global economic crisis, online wildfires, failure of health system), which are the major threat to our futures. Traditional social structures and institutions such as science and politics are required to acknowledge their limitations and find new and more efficient ways to function and deal with the problems of the *second modernity* (in Beck's terms it refers to reflection based on reassessment of industrial modernity). In line with these global challenges, which encourage search for alternative forms of political governance, new communication and information technologies provide a possible solution or formula to bring together global society in order to effectively deal with global risks. Web 2.0 based online communication environments⁸ enable establishment of new-generation public sphere, which could potentially become a basis for new forms of democracy driven by the power of public. In other words, citizens would be provided with unique possibilities and new powers to directly participate in political processes and foster basis for deliberative democracy. Hence, we would witness power re-consideration and re-distribution among scientists, politicians, media, and citizens (Beck, 1997; Dahlgren, 2005).

However, there is no consensus among social scientists if well-functioning public sphere (corresponding to Habermas' ideal) securing effective deliberative processes is at all possible online mainly because of questionable quality of the online discourse⁹. Hence, the scientific problem of this dissertation can be formulated as a question: are public discourses online on political issues qualitative enough for well-functioning public sphere to emerge and to function as a foundation for deliberative democracy? Without empirical analysis it is impossible to say anything certain about the quality and value of these discourses; therefore, in this dissertation we undertook the challenge to analyze quality of discussions in preselected social network in order to verify if public

⁷ *Identity crisis* (as we call it) that global societies are undergoing is related to the transition from *industrial modernity* to *second modernity* (in Beck's terms). This transition questions basic values and traditions we have. For instance, recognition of limitations of science causing global risks leads to doubts about traditional scientific inquiries. Moreover, awareness of failures of traditional politics while dealing with global uncertainties also encourages reconsideration of what we thought is non-questionable.

⁸ In this dissertation we use the term *Web 2.0 based online communication environments* to refer to a broad range of Internet based Web 2.0 environments, which include possibilities of user generated content, especially paying attention to an online *social networks* that are one group of these environments among others (e.g., comment and discussion sections on online news media).

⁹ It does not matter how advanced and free of constraints discursive spaces online might be; it does not also matter if citizens are eager to participate and if they can easily access necessary information; but no results can be reached if the conversations online are not deliberative: arguments are not justified, participants do not respect each other and do not yield for better arguments or do not acknowledge common good, etc.

discussions do have proper quality to be considered in processes of political decision-making.

Aims and objectives

The principle aim of this dissertation was to explore theoretical and methodological foundations for analysis of quality of online discussions in order to construct a proper research design following which the quality of the discussions of the preselected online social network could be measured and potentials of the Web 2.0 based online communication environments to support well-functioning public sphere fostering democratic processes could be identified.

To fulfill this purpose, we formulated five objectives:

1. To review and elaborate on theoretical basics of deliberative democracy in order to justify the theoretical model for the analysis of empirical data;
2. To discuss methodological approaches to the analysis and justify their suitability and applicability;
3. To establish research design for the empirical analysis and justify it;
4. To provide reasons for preselected case study and present comprehensive introduction to it;
5. To measure discussions' quality in preselected case, identifying weak and strong sides of the discussions and providing with recommendations *if* and *how* these discussions could be considered by policy makers.

In addition to the fifth empirical objective, we also had seven empirical questions:

- a) What is the quality of global public discussions on preselected Facebook page?
- b) How quality of global public discussions on preselected Facebook page corresponds to the quality of traditional (*vis-à-vis*) discussions?
- c) Which characteristics of online public sphere (or features of online communication culture) influence quality of public discussions on preselected Facebook page?
- d) How discussions' quality is determined by the general political, social, and cultural context related to climate change?
- e) How discussions' quality is determined by the frames of the topic under consideration?
- f) How discussions' quality is influenced by the characteristics of participants?
- g) How the quality of the discussions might be improved in order to be considered by policy makers?

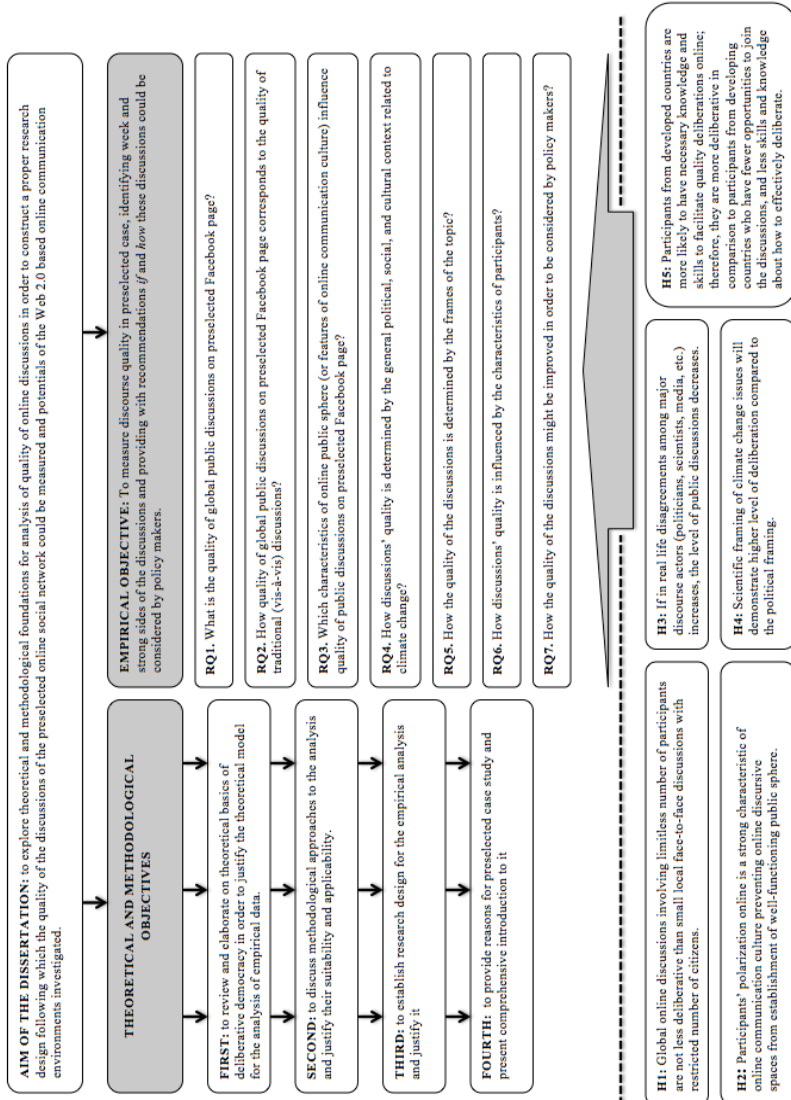

Figure 2: Research design: aims, theoretical, methodological, and empirical objectives, research questions, and tentative hypotheses.

Novelty and significance of the dissertation

Our research most notably is an attempt to bring some clarity into the theoretical debate discussing value of online public sphere in supporting tradition of deliberative democracies. Empirical studies focusing on the quality of online public sphere are rare and inconsistent. Besides, while scholars measure quality of deliberation in legislative bodies (Lascher, 1996), in traditional public discourses (Roberts¹⁰, 1997; Button & Mattson¹¹, 1999; Dryzek & Braithwaite¹², 2000; Risse, 2000; Baccaro¹³, 2001; Ryfe, 2002; Chambers, 2003), in formal political discussions (Risse, 2000; Steenberger & Steiner, 2003); and in media coverage (Pilon, 2009), studies of online discourses are lacking. Probably, because of the prejudice that there cannot be qualitative discussions in online social networks, difficulties to find proper instruments to analyze discussions online, or any other reasons, such studies are rare and often questioning deliberation in artificial online settings where participants deliberate under certain rules set by the moderator of the forum (e.g., research of online political forums: Stromer-Galley, 2007; Wales, Cotterill & Smith, 2010) or scholar (e.g., online environments established for the scientific experiments Graham & Witgchge, 2003). Yet, despite the fact that Facebook today has over 750 million users and *Twitter* is gaining its power as well as *YouTube* does, in scientific explorations questioning deliberation those environments remain out of scientific scope. Certainly, analysis of naturally set online communication environments would provide scientists with new data possibly contradicting to previous

¹⁰ One of the first scholars whose attention was caught by question of deliberation in public discourse was Nancy Roberts (1997). She examines two cases - questioning school district's budget cuts and education policy reform - involved ordinary people into decision making processes by organizing citizens' discussion groups (in the first case included employees, teachers, students, district administrators, support staff and other citizens; in the second case involved educators and all interested parties in the state). Roberts highlighted the necessity of public deliberation and its significance in the processes of decision-making. Both cases indicated that deliberation helps to find better decision for the community. Besides, she added that "outcomes of a deliberative process are not always successful; the potential is there for gridlock as well as consensus" (Roberts, 1999: 131).

¹¹ Mark Button and Kevin Mattson (1999) focus on public policy issues and analyze seven cases of deliberation. Applying methods of observation and surveys they explore forums between publics and politicians organized by different organizations, focusing on issues of money and politics, civil justice, changes to energy policies, and health care reform. The conclusions scholars provide are in many ways similar to Robert's. Button and Mattson stress that "deliberation may produce conflict or common good <...>. Whatever the case might be deliberation can never be defined as a single process or universalizing dynamic" (Button and Mattson, 1999: 633).

¹² Different methodological approach to public deliberation was taken by Dryzek and Braithwaite (2000). They conducted interviews with Australian residents in order to assess the values of people supporting different political ideologies. In general this study questioned the prospects for public deliberation - if deliberation is possible between people possessing confronting values and supporting different political ideologies? In the conclusions authors propose three possible cases, where according to values opposing discourses possess different deliberation outcomes occurs.

¹³ Lucio Baccaro (2001) explores deliberation in decision making in trade unions. He compares and contrasts aggregative and deliberative decision making procedures drawing his empirical investigation on two cases - a comparison of two Southern Italian Factories - *Termoli* and *Modugno*. Both organizations were facing similar trade-off between job creation and overtime pay. Study shows that "Different decision-making process explain the difference in outcome between the two plants. In Termoli, the employees simply voted on the two alternatives; in Modugno, the vote was preceded by extensive debate and discussion <...> The difference <...> is that while the Modugno workers ultimately perceived the decision to change to have been their own - though yet carefully pondered - the Termoli workers had the impression of having been arm-twisted into something they would not voluntarily subscribe to" (Baccaro, 2001: 262-264).

results, mainly because participants in these discussions are free of any additional rules except the limitations of social network itself. Hence, this dissertation is one of the first attempts to study quality of public discussions on Facebook aiming to dispel the uncertainties about the possibility to establish well-functioning public sphere on Web 2.0 based online communication environments, which would be capable (or not) to serve as a foundation for strong deliberative democracies.

Tentative hypotheses

1. Global online discussions involving limitless number of participants are not less deliberative than small local face-to-face discussions with restricted number of citizens.
2. Participants' polarization online is a strong characteristic of online communication culture¹⁴ preventing online discursive spaces from establishment of well-functioning public sphere¹⁵.
3. If in real life disagreements among major discourse actors (politicians, scientists, media, etc.) increases, the level of public discussions decreases.
4. Scientific framing of climate change issues will demonstrate higher level of deliberation compared to political framing.
5. Participants from developed countries are more likely to have necessary knowledge and skills to facilitate quality deliberations online; therefore, they are more deliberative in comparison to participants from developing countries who have fewer opportunities to join the discussions, and less skills and knowledge about how to effectively deliberate.

Research design

To resolve theoretical objectives we performed analysis of scholarly literature applying methods of *scholarly literature review, analysis, synthesis, comparison and generalization*. This analysis assisted in developing and justifying our individual approach to online-based deliberative democracy and helped to design theoretical and methodological model for the empirical analysis of preselected case. In addition, we also performed *analysis of documents* related to politics of climate change (including international treaties and national agreements) in order to review global and local political trends and demonstrate political inconsistency among different parties. Finally, we studies *secondary data* including surveys of public opinion conducted under the inquiry of the European Commission (Eurobarometer) or by independent public opinion surveys carried out by the Per Research Center among others. This analysis assisted in understanding the general context of our scientific problem, reaching from citizen's political literacy to Internet usage for political participation.

For the empirical part we chose case study as a research strategy, which in our study was based on mixed (quantitative and qualitative) methods. Mixed methodological was suggested by the instrument that we used to collect and analyze our empirical data –

¹⁴ Concept of *online communication culture* characterizes the way and spirit in which content of the public sphere is generated.

¹⁵ *Public sphere* is a concept referring to the discursive space filled in with a meaningful content (what is opposite to content-free discursive space), which emerge as separate comments in our sample or as discussions in a broader sense.

*Discourse quality index*¹⁶ (DQI). DQI was originally designed to process the data in quantitative manner; however, scholars noticed that it is most effective when applied in certain cases (in contrast to random samples), because broader contexts and qualitative explanations are needed for comprehensive analysis.

To collect the data we applied methods of *content analysis* and *participants' survey*. The categories of content analysis were set following the DQI, which also assisted in analyzing and interpreting data. Hence, following the DQI we analyzed the quality of the discourse of the 15th Conference of Parties¹⁷ (COP15) held in Copenhagen in 2009 on Facebook page *COP15 UN Climate Change Conference, 2009*. We measured quality of each comment posted on the page. The final sample constituted of 156 wall-posts published by page moderator(s) and 2788 comments made by 1424 active participants. In addition to that, we also gathered additional data (e.g. missing socio-demographic characteristics, participants' positions on political, scientific, and environmental matters) from personal Facebook profiles as well as by performing participants' survey. Survey was sent via Facebook to all participants who contributed to the discussions online at least once.

Structural outline of the dissertation

We start to tell our story with the introduction to the preselected case of climate change. In Chapter 1, we discuss major problems of climate change, which are relevant to our study. Namely, we focus on issues of scientific consensus and processes of democratization of science that are important determinants in changing surface of knowledge politics. Besides, we also consider public perception of climate change risks highlighting the importance of informed citizenry in dealing with global risks such as climate change, as well as in setting deliberative discussions between society and policy-makers. In Chapter 2, we proceed to the political context and focus on political solutions in dealing with side effects of industrial modernity. Namely, we track global political actions in fighting climate change and compare it to the national positions regarding environmental politics. We also acknowledge limitations of traditional democratic procedures to fight climate change and following discuss deliberative politics as a possible salvation. Chapter 3, meanwhile, is dedicated to discuss possibilities of Web 2.0 based online communication environments as possibly emerging well-functioning public sphere where deliberative procedures could be successfully exercised. We fall into intriguing scholarly discussions about the potential of the Internet as well-functioning public sphere. Without any purpose to find the best answer we aim to spotlight major aspects causing disagreements among the opposing camps, which we want to check in our empirical analysis. Hence, first three chapters are dedicated to set the theoretical framework of our study. As our research is interdisciplinary, and should be attributed to the studies of political communication, we

¹⁶ Discourse Quality Index is the main instrument we used to measure quality of our discussions. This instrument was designed by a group of scientists supervised by Jürg Steiner and Peter Steinberger. We comprehensively present, elaborate, and justify selection of this instrument in Chapter 4.

¹⁷ *Conference of the Parties* (COP) is the governing body of the United Nation Framework Convention on Climate Change (UNFCCC). COP advances implementation of the Convention through the decisions it takes at its annual meetings. The UNFCCC is a treaty organization for a multilateral response to climate change that was set at the UN Conference on Environment and Development (Earth Summit) in Rio de Janeiro in 1992.

felt a responsibility to discuss, elaborate, and justify the preselected theoretical approaches, concepts, and processes specific to the scientific field of politics (e.g., deliberative democracy, knowledge and uncertainty politics, decreasing democratic legitimacy, etc.) and communications (e.g., deliberation, risk communication, public sphere online, etc.).

In further chapters from theoretical analysis we proceed to empirical part of our research. First of all, in Chapter 4 we present our research design, elaborate major methodological approaches, and explain the course of the empirical analysis including data collection and interpretation. Also, following theoretical assumptions, tentative hypotheses are formulated and elaborated in Chapter 4. Next two chapters are dedicated to the empirical results and verification of tentative hypotheses. While in Chapter 5 we discuss descriptive data, in Chapter 6 we provide with more comprehensive analysis of the results in order to explain the variations of quality of discussions. In addition, results are reported in comparison to other similar studies in order to draw more comprehensive conclusions. And, of course, the last chapter is dedicated to the conclusions and recommendations. There we shortly present and discuss main findings of our research, re-write hypotheses and provide with general practical recommendations, suggested by our results.

Principal concluding hypotheses¹⁸

1. Self-moderated discussions on Web 2.0 based online communication environment of Facebook on climate change are not qualitative enough and as they are today cannot be useful for policy-makers. Instead they tend to foster radical hate and support groups, which encourage dogmatic and narrow thinking without acknowledgement of other possible options; therefore, main precondition of qualitative deliberation – force of better argument – cannot be exercised.
2. Scale (or number of participants) *per se* do not actually lead to decreased quality of discussions, instead diversity of opinions (number of confronting positions) may cause increasing disagreements among participants and in turn lead to lower discursive quality.
3. Well-functioning public sphere in Web 2.0 based online communication environments is not possible primarily because audiences in such environments do not satisfy the major requirements of structural and discursive equality - one position or group of people strongly dominate the discussions causing polarization of the discourse and formation of strong and often radical hate or support groups.
4. If in real life disagreements among major discourse actors (politicians, scientists, media, etc.) increases, the quality of public discussions decreases because hate or radical support groups become very active, sensitive, and may employ power

¹⁸ As we have mentioned, in our research we combine qualitative and quantitative research traditions. While we collected and analyzed our data in quantitative way, we provide conclusions in qualitative way, meaning, that instead of conclusions, we formulate concluding hypotheses, which should be tested in future. We decided that concluding hypotheses are the better way to finish our work because they allow us to predict the meaning of our results in broader context, e.g., in other Web 2.0 based communication environments or in discussions considering different topics. Hence the process of our research was as follows: theory → tentative hypotheses → observation → concluding hypotheses.

- of the Fifth Estate in destructive ways sowing chaos and anger in society, and encouraging resistance.
5. The quality of the discussion is largely determined by the frames selected by the moderator or introduced by discourse participants because some frames are more deliberative than others, namely general public knowledge and trust in the preselected frames (e.g., scientific, political, cultural frames) correlates with the quality of the discussion.
 6. Finally, discourse quality can be also determined by the demographic characteristics of the participants but not in the way as one can expect. Citizens who have more knowledge and understanding about the issue and technical skills how to communicate online do not necessarily are more deliberative; instead they are more skeptical, critical, and manipulative and therefore often ignore the rules of rational discussions, criticize authorities by establishing and maintaining hate groups.

Recommendations

Following our findings, a number of recommendations can be suggested to improve the quality of online discussions. Since self-moderated Web 2.0 online communication environments do not guarantee quality discussions, but instead lead to polarized discourses, we suggest that, at least for now, moderated and well-planned discussions might be a good option to foster emerging tradition of deliberative democracies. Participants for such discussions would be selected by moderator (ensuring representation of various positions, avoiding polarization and hate-groups' formation): it is expected that participants would support different positions; they should represent different social, cultural, and political groups. In addition, participants should be registered in order to ensure higher quality of respect and have personal profile, which could be accessed by other participants, in order to get the impression who are they discussing with. Besides, at the very beginning of the discussion participants should be called to contribute to the discussions in order to become active participant (maybe starting with short introduction of each participant).

Second, participants should be introduced to the basic rules of the discussion, underlying the principles of ethical discussion. Most importantly, participants should know that they are free to express their position, but it has to be justified and reasoned, no foul language, racist or sexist remarks is acceptable in the discussion (if such cases occur, moderator has to react, and in severe cases, disrespectful participants should be eliminated from the discussion). Moderator should be also active and ask for clarifications, when arguments are not clear or bring participants back to the topic, when discussion departs from it; on the other hand, moderator should not stop participants from telling personal stories (if they are related to the topic) and in any other ways constrain participants. Moderator is also responsible that all perspectives are included in the discussion; therefore, moderator(s) should introduce missing positions asking for participant's elaboration.

Third, moderator should indicate the possible and actual value of these discussions – if there is a clear understanding that the decision made by the group will be considered by policy-makers, participants will be more serious and deliberative.

Fourth, moderator should provide participants with the main documents, reliable data, and scientific calculations, which may be important for the discussion. If new

documents are released they should be also added. Moderator should follow the general discourse on the issue and react to it by adding information or raising questions. Different aspects (or frames) of the issue should be covered and discussed. Those aspects which are more difficult to understand and public knowledge is limited should be considered even more explaining, providing justified arguments for and against, and increasing public knowledge and, more importantly, public concerns.

Fifth, effective discussions online on political issues are expected to come to some conclusions. Moderator is the one who helps participants to reach the decision. Decision can be made by consensus or majority votes.

To be clear, we do not suggest that these recommendations are a way to improve quality of global online discussions to the level for deliberative online communication culture to emerge. While artificially created and moderated online communication environments might be a solution for single cases (e.g., discussing local issues and looking for the solution for local community) it is not a solution in a global range. However, what is actually needed is a global transition from participative online communication culture to deliberative online communication culture, hence, such transitions invite big changes in values and priorities that modern societies postulate.

Discussion

So, which theoretical assumptions our concluding hypotheses support? At the very beginning of this work, we set a goal with our empirical analysis to bring some clarity into the theoretical debate on value of online communication environments for the democracies facing identity crisis (related to global risks) and support one of the sides (those who believe in democratizing value of online public communication and those who do not) with empirical evidence. Now, it is time to elaborate on how the theoretical assumptions, discussed in the opening chapters of our dissertation, were supported or neglected by our results.

For those who expect that emerging online public sphere is a panacea for the democracies undergoing crisis, we do not have much good news. However, the real problem lies not in the online public sphere *per se*, instead, it is a problem of the social values directing lives of global citizens. Moreover, online public sphere, indeed, does have power in bringing publics together and fostering public participation. It is evident that emerging public sphere online (independently from its quality) raises new generation of citizens, who are de-territorialized, mobile and technologically savvy individuals choosing to “connect, to tune in and to return, as opposed to their decisions to withdraw, to stay away and to disconnect with regard to own country’s problems, debates of mutual significance, and the like” (Balčytienė, 2013). While it might be perceived as a good sign for the intensity and volume of public participation, it does not necessarily contribute to the betterment of quality of public sphere. In other words, participative online communication culture, which we witness today, does not equal to deliberative online communication culture. Hence, although the online communication environments correspond to the recent social requirements, as they foster individualism, self-centeredness, and participative culture; for now it does not actually have power to support traditions of deliberative democracies, mainly because deliberative culture online is weak if at all trackable.

Since there is no deliberative communication culture online, the communication power, which lies in discursive spaces of global social networks, is either wasted (by creating and supporting radical talk-groups, which do not aim for real action, an example of COP15 Facebook page) or realized through coercion and resistance (non-legitimate forms of participation, an example of Arab Spring). Unfortunately, there is no evidence of discursive power to bloom, mainly because of dominant participative communication culture, which is not oriented into quality of the content.

The shift from participative online communication culture to deliberative culture is possible only with major changes in social and cultural values and priorities. For instance, the meaning and value of concept of unity should be reconsidered: while dealing with the global problems of the second modernity global unity and consensus is necessary. However, recent culture of individualism, self-centeredness, and personified consumption direct our attention to other side: community oriented issues are not popular, moreover, they contradict to the principles of recent societies – namely, they limit individualism and personal choice (by inviting for consensus and common action), they also conflict with the values proposed by society oriented to consumption (by promoting ideas of sustainable development). Unfortunately, until there is no shift from self-centeredness to common good orientation, deliberative online communication culture is just a mirage.

So, the further question is, *if* and *when* the values of society change? We believe that there are more than enough reasons for such change (at least if we question climate change): scientific consensus, democratic deficit, increasing severe weather events, among others. But it is again restrained by political solutions echoing the same social values and priorities of consumptionalism and self-centeredness. Indeed, uncertainties exist and, unfortunately, there is no way to overcome them, but is it smart to deny everything? In other words, despite of not much promising findings of this research, deliberation seems to be the only way to deal with global risk issues, such as climate change, effectively (in political, cultural, and social level), and the Web 2.0 communication environments, for now, are also most promising, as they are able to ensure the floor for the global debate. Hence, we have the problem (global climate change), and we have the tool or formula how to solve it (global deliberation online), now it is a question of time when global society will be ready to stand up and start acting.

And for the very end, it should be highlighted that this dissertation was one of the first attempts to measure quality of discussions on Web 2.0 online communication environments by applying the DQI instrument. It is obvious that much more in the field remains to be done in order to undercover big picture of online communication cultures, their value to democratization processes, and possibilities to built well-functioning public sphere online supporting deliberative online communication culture. But, most importantly, we succeeded in offering new empirical approach to the analysis of quality of discussions online. Hopefully, our research will encourage further, so much needed, studies on quality of online discussions, probably providing with further and stronger guidelines for deliberative online communicative culture to emerge, bloom, and assist in processes of policy making in such a way fostering traditions of deliberative democracy.

Publikacijos / Publications:

Birbilaitė, I. (2012). Questioning discourse quality online or how to deal with the deliberative character of contemporary (social) communication. *Media Transformations*, 7, (Kaunas: VDU leidykla), 92-97, DB: EBSCO.

Birbilaitė, I. (2011). Topic of Climate Change in Communication and Media Research: The Past, the Present, and the Future. *Media Transformations*, 5, (Kaunas: VDU leidykla) 106-122, DB: EBSCO.

Balčytienė, A., Auškalnienė, L., Birbilaitė, I., Vinciūnienė, A. (2009). Localizing Global Political Matters Through New Media: Some Reflections on Communication Culture. *Baltic Journal of Law & Politics*, 2 (2), (Kaunas: VDU leidykla) 164-179, DB: Lituaniстика, MetaPress, DOAJ.

Birbilaitė, I. (2009). Studying Media Discourse on Climate Change. In Carpentier, N., Pruulman-Vengerfeldt, P., Kilborn, R., Olsson, T., Nieminen, H., Sundin, E., & Nordenstreng, K. *Communicative Approaches to Politics and Ethics in Europe*. Tartu: Tartu University Press, 329-331.

Kitos publikacijos / Other publications:

Mickienė, I., Birbilaitė, I. (2012). Moterų įvardijimas XVIII a. pradžioje: Telšių bažnyčios krikšto metrikų studija. *Respectus Philologicus*, 19 (24), 158-167, DB: C.E.E.O.L., EBSCO, MLA, Index Copernicus, Lituaniстика, Linguistic Bibliography Online, Ulrichs.

Bunevičius, A., Katkutė, A., Birbilaitė, I. (2008). Validity of Lithuanian version of the Modern Personality Assessment based on the Big-Five personality dimensions questionnaire. *Biologinė psichiatrija*, 10 (1), 27-30, DB: Index Copernicus, Lituaniстика.

Pranešimai konferencijose ir seminaruose / Presentations at Conferences and Seminars :

Birbilaitė, I. *Topic of Climate Change in Communication and Media Research: Reviewing Scientific Literature*. Presented at an international conference *Cities, Connectivity and Creativity*, organized by the International Association of Media and Communication Research (IAMCR), Istanbul, Turkey, 13-17 July, 2011.

Birbilaitė, I. *Risk Communication on Climate Change Online*. Presented at an international seminar *Journalism, blogs and new media platforms. Classical problems and clash of cultures* held by Nordic Research Network in Journalism Studies, Oslo, Norway, 14-16 April, 2010.

Birbilaitė, I. *Studying Media Discourse on Climate Change*. Presented at an international doctoral summer school *The European Media and Communication Doctoral Summer School: Communicative Approaches to Politics and Ethics in Europe* organized by European Communication Research and Education Association (ECREA), Tartu, Estonia, 2-15 August, 2009.

Birbilaitė, I. *Assessing Lithuanian Online Media Discourse on Climate Change*. Presented at 8th Conference on Baltic Studies in Europe: *The Baltics as a Intersection of Civilizational Identities*, Kaunas, Lithuania, 11-14 June, 2009.

Apie autorę / About the Author:

Inesa Birbilaitė yra VDU Viešosios komunikacijos katedros asistentė. 2008-2013 metais buvo šio universiteto Politikos mokslų ir diplomatijos fakulteto doktorantė. 2008 metais čia įgijo Komunikacijos ir informacijos magistro laipsnį, prieš tai 2002-2006 metais Vilniaus universitete studijavo Lietuvių filologiją ir įgijo Lietuvių filologijos bakalauro laipsnį.

Autorės mokslinių interesų kryptys: svarstomoji demokratija, post-normalus mokslas, mokslo žurnalistika, politikos komunikacija, viešojo erdvė internete, socialiniai tinklai, rizikos komunikacija.

Doktorantūros studijų metais Inesa dvejus metus stažavosi Jungtinėse Amerikos Valstijose, Šiaurės Karolinos universitete, kur rengė savo disertaciją. Taip pat aktyviai dalyvavo tarptautinių tinklų (YECREA, Baltic Graduate School, Nordic Network ir kt.) organizuojamuose moksliniuose seminaruose ir konferencijose.

Nuo 2009 metų Inesa priklauso Europos komunikacijos tyrimų ir švietimo asociacijos jaunųjų mokslininkų tinklui *ECREA Young Scholar Network*, nuo 2009-ųjų – tinklo *European Communication Research and Education Association (ECREA)* narė. Nuo 2011 metų *International Association of Media and Communication Research (IAMCR)* narė.

Inesa Birbilaitė is an assistant at VMU Public Communications Department. She was a PhD student at the VMU Faculty of Political Science and Diplomacy in 2008-2013. In 2002 Inesa took her first scientific degree in the field of Lithuanian philology at Vilnius University. Later on continued studies at Vytautas Magnus University where she received master diploma in Communication and information.

Inesa has been actively engaged with international networking programs and participated in a number of interactive workshops organized by YECREA, Baltic Graduate School, Nordic Networks, etc. She also took part in a number of various scientific, educational workshops and conferences. In 2010-2012 Inesa was a visiting scholar at UNC Department of Communication Studies in Chapel Hill, USA. This fellowship was partly sponsored by the Research Council of Lithuania. In 2011 Inesa received travel grant and attended international conference *Cities. Connectivity, Creativity* organized by IAMCR.

As a young scholar and activist Inesa is constantly involved in different scientific and educational projects promoting ideas such as responsible journalism, qualitative science communication. In 2009-2010 she contributed to such projects as *Yong Journalists's School*, *ESA – Reporting Europe from home*, *Active citizenship – my lifestyle*, *Science communication seminar for journalists and scientists*, among others.

Inesa's research interests include deliberative democracy, scientific journalism, political communication, online public sphere, social networking, and risk and environmental

communication.

Since 2009 Inesa is a member of European Communication Research and Education Association (ECREA) and belongs to the ECREA Young Scholars Network. In 2011 Inesa joined the International Association of Media and Communication Research (IAMCR).

Inesa BIRBILAITĖ

**SVARSTOMOSIOS DEMOKRATIJOS APRAIŠKOS
INTERNETE: VIEŠŲ KLIMATO KAITOS DISKUSIJŲ
SOCIALINIAME TINKLE *FACEBOOK* KOKYBĖS VERTINIMAS**

Daktaro disertacijos santrauka

Išleido ir spausdino – Vytauto Didžiojo universiteto leidykla
(S. Daukanto g. 27, LT-44249 Kaunas)

Užsakymo Nr. K13-078. Tiražas 30 egz. 2013 08 12.
Nemokamai.